

Sírversek

Segítsenek rajtam, felettebb néhez helyzetbe kerültem. Egy jubileumról szeretnék ugyanis megemlékezni, ám úgy, hogy eközben az érintett tárgykörből nem szabad példákat merítenem.

Hűsz esztendeje éppen, hogy irodalmunkban divatba jöttek a sírversek. Kritikusok, akik eladdig literatúránk vélt és valódi hibáit ostromozták; sikeres regényírók, akik épp e napokban ismerkedtek a sematikus elméletével és gyakorlatával; lírikusok, akik korábban olyannyira elhatárolták magukat mindattól, ami nem volt emelkedett és költői; valamint esztéták, dilettánsok, akarnokok, útitársak, szimpatizánsok, idősök, nők, középkorúak — valamilyen sírverseket kezdtek fabrikálni.

A sírvers, mint olyan feltétlenül a rokonszenves sajátosságú irodalmi kifejezésformák rendjébe sorolható. Hogy korábban nem tudott hazánkban gyökeret verni, ez talán annak is tulajdonítható, hogy mindenekelőtt az epigrammatikus tömörítő szándék egyik fő jellemzője. A sírvers emellett kifejezője bizonyos fokú szatirizáló kedvnek, amely az ábrázolt tárgykört hol enyhéi iróniával, hol maró gúnnyal ragadja torok. (Látrák a lehetőségek eme vonulatát sem túlzottan kedvelte eleddig.) Továbbá — mostmár ezt is be kell vallanunk őszintén — nem idegen tőle némi pajkosság sem, ami persze olykor aztán óhatatlanul átcsaphat a vaskos népi realizmusba csak úgy, mint a nyegle burzsoá romlottságba (bár egykútja, mert mindkettőt tiltja a sajtótörvény).

S mindezt két — kivételes esetben legföljebb négy — közepes hosszúságú sorban produkálva, a ritmikával kevésbé törődve, annál nagyobb, már-már szinte tartalmi súlyozatú jelentőséget tulajdonítva viszont a rimeknek. A terjedeleme utaló számadatokból az is rögvést kiderül, hogy a sírvers-költő nem pénzért ír. S ha már így kezdke belegabalyodni e mű-genezis részletezésébe, még azt is megkockáztathatom: talán nem is az erkölcsi dicsőség elnyerésének szándékával.

Hát akkor miért? — kérdezhethetnek joggal. Nos éppen e műfaj hazai felvirágzásának kezdetekor vészték agyunkba, hogy semmilyen alkotást nem lehet elvonatkoztatni korától, valamint a körülményektől, amelyek közt megszületett. S habár ez az igazság kissé túlméretezettnek tűnik a tárgyhoz képest, amivel kapcsolatban alkalmazni kívánjuk, mindössze az nyugtathat bennünket, hogy mások is lődöztek már előttünk agyúval verébe, sőt néha még a sortűzzel is megpróbálkoztak. Tehát: e kifejezési formát ezek szerint a körülmények szülték. A bírálatot nem túl szívesen fogadták már ebben az időben, és a literatúra korabeli irányítóit azzal sem vádolhatjuk, hogy a valóság igazi arcánának megrajzolására ösztönözték volna a művészetek különböző vérmérsékletű harcosait. Elni persze azért kellett, no meg az ambíció sem veszett ki az emberekből. Ezért aztán mindenki megírta ugyan — ki-ki képességei szerint — a maga gyenge, kitűnő vagy közepes sematikus művét, ám energiái java részének továbbra is birtokában maradt. Ami további alkotásokra sarkallta. Inkább azon csodálkozhatunk volna, ha e sok körülmény nem hozza létre a sírvers-költészet időleges divatját. Hiszen minden adva volt hozzá: az alkotói kedv, a bírálati szándék, a tollhegyre tűzhető személyek és tények — ráadásul mindezt illegálisan kellett művelni, ami adott bizonyos plusz-izgalmat, várást meg migmást az egésznek olyan körökben, ahol a nyíltság kü-

lönben sem mindig és mindenkor volt eleve követelmény.

Talán már sejtik is: e sírverseket kollegák írták — egymásról. E szakmában, ahol éppen az alkotás lényegéből kifolyólag nem számít hibának — sőt néha ellenkezőleg, kifejezetten erény — a szubjektivitás, babérokosorús vagy arra áhítózó jelek hajoltak igaztalan a kéziratpapír fölé, kétsorosaitak megalkotandó. Elvezetelt, sőt kéjjel írtak egymásról, megfélemléve közben azokról az esztétikai gatlásokról, amelyeket az eléjük állított követelmények plántáltak beléjük. Talán ezért sikerültek oly jól e sírversek, hogy némelyik két sorában megalakította, hogy úgy mondjam, felülmúlta önmagát.

A sírvers-költészetből kibontakozó összkép természetesen nem mindenben felelt meg annak az értéklésnek, amit a kritika és az elismerő gesztusok literatúránkról korábban már kialakítottak. Itt inkább a negatív tulajdonságok összegeződéséből jött létre valamiféle sorrend. Persze előfordult, hogy a valóságos életben oly sok sikert aratott és elismerést szerzett szerzők itt is az éltre kerültek.

Mindenestre a kordivatra rövidesen felfigyeltek az illetékesek is. (Mért pont erről ne értesültek volna?) Egyikőjük egy nagy paláveren szigorú szavakkal fedte meg az alkotókat, hogy efféle kispolgári szokásoknak hódolnak, ahelyett, hogy... Az írók, költők lehajtott fejjel hallgattak. Írták az újabb sírverseket. Aztán elvirágzott a divat, véget ért ez az időszak is. A sírversek azonban megmaradtak. Akikről szólnak, azok közül egyik-másikra már alig emlékszünk. Életművük kihullt az idő rostáján. De ha más nem, egy-egy remek sírvers talán megőrzi emléktüket.

A literatúra periferiáján.

Papp Zoltán

Jó kedvezmények, szép forgalom

A Magyar Hanglemez-gyártó Vállalat boltja. A vállalatot közvetlenül kap árut, tájékoztatást. Mintabolt. Valamennyi Magyarországon forgalomban levő lemez kapható az üzletben. Sok olyan hanglemez is, amely máshol nem található meg.

Mintabolt tehát a Kölcsey utcai. Gyorsan jut hozzá az újdonságokhoz. Az, hogy közvetlenül a gyártó vállalatához tartozik, sok előnnyel jár. A lemezválaszték mindig bőséges és a legújabb kiadványok is kaphatóak. Az eladott lemezek számát tekintve az üzlet az országban az első három bolt között van. A sláger, a könnyűzene, az Illés és Omega felvételek, már többnyire nagylemezen. A komolyzene már kevesebb vevőt vonz. De országos viszonylatban még így is jó helyet foglal el a bolt. A tavalyi országos komolyzenei lemezeladási versenyen második helyezett volt — 500 üzlet között. Csak a Rózsavölgyi Zeneműbolt előzte meg. A komolyzenei lemezeknek kialakult vevőkör van. Ók rendszeresen vásárolnak. Az újdonságokat szinte kivétel nélkül megveszik.

Népszerű a hanglemezklub által nyújtott vásárlási lehetőség. Száz forint belépődíj ellenében tizenkét csekket adnak, amelyekkel 29 forintért vásárolhat a klubtag 60 forintos lemezeket. Így egy-egy komolyzenei felvétel csak 37 forintjába kerül. Ez az akció is része a

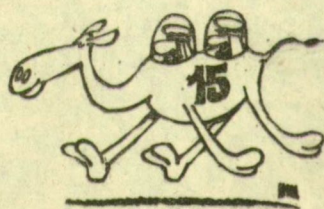
komolyzene terjesztése érdekében végzett munkának.

Ugyancsak a komolyzenét hivatott népszerűsíteni a vállalat új sorozata: a Zene mindenkiné. Hasonlít az Olesó könyvtárhoz. Közismert műveket adnak ki olcsón, 30 forintos áron. A lemezek és a tasakok minősége mégis meggyezik a 60 forintoséval. A sorozatban eddig Bartók Fából faragott királyfija és egy Haydn felvétel jelent meg.

A sokat hiányolt jazz-felvételekből is kap annyit a bolt, amennyi általában fedezi az igényeket. A székesfehérvári fesztivál anyagából évente kiadnak egy nagylemezt. A Suprafon cégtől pedig a nemzetközi nagyságok felvételeit szerzik be. Az üzletben havi 3—3500 vevő fordul meg. A nagy forgalomhoz minden bizonyosan sokban hozzájárul a közvetlen kapcsolat a gyártó vállalat és a bolt között, és az ebből következő gyors és a lehetőségekhez mérten bőséges ellátás.

Sz. I.

Sivatagi verseny

Kerámiabemutató

Ötven kerámikus 800 alkotását láthatják az érdeklődők tegnap délelőttől a Eartók Béla Művelődési Központban. Az iparművészeti vállalat az elmúlt években Szolnokon, Kecskeméten, Békéscsabán megrendezett bemutatói után most Szegedre hozta el a magyar kerámikusok eladásra szánt legújabb termékeit, amelyek meg az idén, a harmadik negyedévben, a boltokba kerülnek. Tulajdonképpen az első sorban érdekelt Bács-Kiskun, Békés, Szolnok és Csongrád megyei boltveze-

tők, kereskedők számára szállították le a hatalmas kollektívát, ám a szebbnél szebb darabokban minden lakását szerető vásárló is haszonnal gyönyörködhet. A június 14-én, vasárnap este záruló kiállítás részvevőinek neve természetesen felsorolhatatlan, ám ha megemlítjük, hogy többek között Kiss Roóz Ilona, Bán Károly, Mihályi Béla munkái is ott vannak a közszemlére kitért darabok között, a vásárlók tudomást szerezhetnek a bemutató rangjáról.

L. A.

Képernyő

Kisasszonyok a magasban

Hogyan is vélekedjünk Gyárfás Miklósról? A kritika immár évtizedek óta kimondta, hogy jelenkori irodalmunkban ő a legjobb magyar vigjátékíró. Legalább annyira szellemes, mint amennyire termékeny. A vigjátékai, különösen az utóbbi években látott színpadi, film- és tévévigjátékai viszont... Itt van mindjárt a kedden este sugárzott Kisasszonyok a magasban című munkája! Szó se róla, szakszerű darab, némi cselekménnyel és ügyesen változtatott szituációkkal. De amúgy, együtt az egész mégis inkább fanyalgotat, mint nevetett.

Négy Tillei-kisasszony, négy óráskisasszony él — él?, inkább fojtogatja egymást — egy csendes budai házban, egészen addig, amíg közibük nem toppan az ellenállhatatlan Kovács doktor, a Férfi, aki aztán visszajára fordít minden örökösnek hitt rendet.

De hát elképzelhető-e manapság — még egy tévévigjátékban is — efféle Tillei-kisasszonyok? Elnek-e még manapság ilyen, százfördulőlől ideszármaztatott lombiklények?

Legfeljebb az író — láthatóan elhasználandó — fantáziájában!

Es tulajdonképpen ez a hiteltelenség kérdőjelez meg a darab minden kockáját.

Ki tudja mi lehetett a szándéka Gyárfás Miklósnak? Egy négy nővér Három nővér-parafraízis? Egy

Budára telepített Csehov-paródia?

Mindenesetre, rosszul szó-rakoztunk, s rossz szó-rakozásunkat csak méginkább rontották Psota Irén — amúgy Zsófia — szóban, gesztusban egyaránt megnyilvánuló túlzásai. Amit ő csinált, az sokkal inkább önmaga, mint Tillei Zsófia paródiája volt!

A szereplők közül a szokatlanul mértékelt Huszti Péteren kívül a legkisebb Tillei-lány, Várhegyi Teréz tetszett.

A. L.

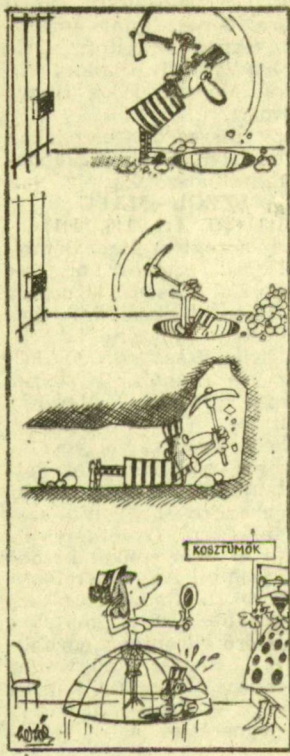
Brazília helyett börtön

Hosszú utazásra akart indulni a huszonnégy éves Főrizs Béla, csak éppen az útlevelet felejtette el megváltani. Könnyebbnek gondolta az illegális határátlépést: Jugoszlávián, majd Olaszországon át akart Brazíliába jutni. A fiatal embert akiről már egyszer írtunk és katonai büntetés miatt elítéltek, az édesapjával való ellentét kergette világnak, illetve a szegedi határnak. Az újszegedi oldalon a töltésen indult el délnek, mígnem hat kilométerre a határtól elfogták. A budapesti fiatalembert (VIII. kerület, Kiss József utca 7.) a szegedi járásbírósg óthonnap, börtönben eltöltendő szabadságvesztésre ítélte.

Tavaly nyáron szabadult,

r ö v i d e n

Csőbörből vödörbe

— Ezüstérem Volgo-grádból. A Lenin-centenárium alkalmával Volgo-grádban rendezett nagyszabású nemzetközi fotókiállításon ezüstérmert nyert Aszfaltozók című képével dr. Lajos Sándor, a Szegedi Fotóklub tagja.

— Hazánkba látogat a lengyel néphadsereg művészegyüttese a jövő hét elején kéthetes vendégszerelésre. „Gyönyörű a mi lengyel hazánk” című műsorukat mutatják be több vidéki városban és Budapesten. Az első előadást június 16-án Szolnokon tartják.

— Piac, Szerdai árak. Ismét csökkent a gyümölcsök ára: epert 7—12, egrest 8—10, cseresznyét 6—8 forintért lehetett kapni. Az újborkonyátlóját 6—8, az uborkát 12—14, a zöldborsót 6—8, a zöldbabot 28—30 forintért adták. A főzőtök kilója 20 forint volt. A festszékposzta 3,50—4, a kelkáposzta 5—7, a karfiol 10—12 forintos áron kelt el, az új sárgarépa csomója 1,50—2, a petrezselyem 1—1,50, a karalábé 2—3,50 forint volt. Egy fej salátát 1,20—1,50-ért, egy darab hegyes zöldpaprikát 1,10—1,50-ért, tölténivalót pedig 2,20—3 forintért lehetett venni. A tojás ára 1,10—1,20 maradt.

— A Magyarhoni Földtani Társulat alföldi szakosztályának rendezésében június 11-én, csütörtökön délután fél 4 órakor a JATE földtani tanszékének előadóteremében dr. Franz Kahler klagenfurti professzor tart előadást a Karni Alpok karbonja és permje, valamint azok vonatkozásai kelet és dél felé címmel.

— Székely Aladár fotókiállítás. Az idei jubiláris tárlatra a meghívott 70 fotóművész 275 alkotást küldött. A hetven szerzőtől 140 képet fogadott el és odaítélte az 1., 2., 3. díjat, valamint a városi tanács két különdíját. A gyulai Erkel Ferenc Múzeum kiállítási csarnokában augusztus 20-án megnyíló tárlaton bemutatják a díjnyertes, valamint a városi tanács által megvásárolt képeket, összesen mintegy 70 alkotást.

— Színjátéskarnevál. Július 4 és 9 között Egerben rendezik meg az országos színjátéskarnevál. A műkedvelő együttesek nagyszabású bemutatósorozatán Szegedet a Minerva Színpad, Csongrád megyét a Kisteleki Klubszínpad képviseli. A karneválon 20 csoport lép fel, köztük a Kiváló együttes cím 13 birtokosa.

— Tizenegyedik alkalommal kezdődött meg az ásatási évad a hajdani római kori településen, a táci Gorsiumban. A régészek az idén újabb épületeket, utcákat tárnak fel, fokozatosan kibontakozik a hajdani városka képe. Az ásatás első napjai eredményesek voltak, az új leletek között a legérdekesebb egy római kori matronát ábrázoló sirkő.

Közlemény

(X) A Liszt Ferenc Zeneiskola (Tábor u. 3.) tanévzáró ünnepségét 1970. VI. 12-én, du. 5 órakor tartjuk. A bizonyítványokat ekkor osztjuk ki. A régi növendékek beiratkozása jún. 15-én (hétfőn) de. 10-től 12-ig és du. 2—4 óráig. xS. 154 719

Na ki?

— Liz Taylor? Jane Fonda? BB?

CSÜTÖRTÖK, 1970. JÚNIUS 11.

DÉLMAGYARORSZÁG 7